

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

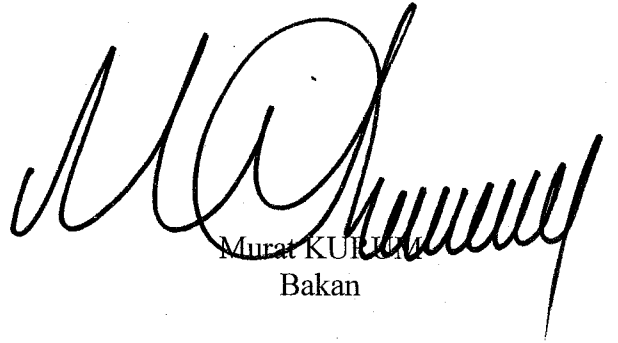
08 Eylül 2022

Sayı :30824082-610 4516383
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURBAN
Bakan

EK:

- Liste (7 Adet, 11 Sayfa)
- Cevap Yazısı (160 Adet, 323 Sayfa)

**KOCAELİ MİLLETVEKİLİ
SAYIN TAHSİN TARHAN 'IN
TBMM 7/68958 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR:

Müsilaj, doğrudan bir çevre kirliliği olmamakla birlikte deniz canlılarının yok olması ve buna bağlı olarak balıkçılığın zarar görmesi, deniz ve kıyı turizminin olumsuz etkilenmesi, atmosfere zararlı gazların salınması ve bunun akabinde bölge halkının sağlığının tehdit edilmesi ve gemi ve deniz araçlarının zarar görmesi gibi sonuçları doğurduğu gözlenmektedir. İzmit Körfezi'nde, Sanayi tesislerini yoğun olması ve bu sanayi tesislerinin üretim faaliyetleri sonucunda çıkan atıkların yoğunluğu ile biriken mikrokirleticiler ve mikroplastikler, körfeze atıklarını bırakan gemilerin yoğunluğu, tarım ve hayvancılık faaliyetleri sonucu havzaya taşman partiküller sebebi ile çevre kirliliği ve bu kirliliğin sonucu olan müsilaj ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda;

1-Marmara bölgesinde kirliliğin azaltılması ve izleme çalışmalarının yürütülmesi amacıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, ilgili kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, sanayi odaları ve STK'lardan müteşekkil Koordinasyon Kurulu; Marmara Belediyeler Birliği bünyesinde ise Bilim ve Teknik Kurulu çalışmalarına başladı mı? Çalışmalar başladıysa ne aşamaya gelmiştir?

2-Marmara Denizi Bütünleşik Stratejik Planı kapsamında İzmit Körfezi'ndeki müsilaj sorununun giderilmesi amacıyla hangi çalışmalar yapılmıştır?

3-Acil müdahale kapsamında 8 Haziran 2021 tarihinden itibaren, 7/24 esasıyla, Marmara Denizi'ndeki müsilajın bilimsel temelli yöntemlerle tamamen temizlenmesine yönelik çalışmalar tamamlandı mı? Tamamlanmadı ise hangi aşamada ve ne zaman tamamlanması planlanmaktadır?

4-Bölgede bulunan mevcut atıksu arıtma tesislerinin tamamı ileri biyolojik arıtma tesisine dönüşür mü? Atık suların ileri biyolojik arıtım yapılmaksızın Marmara Denizi'ne deşarjını engelleyici politikalar uygulanmakta mıdır? Uygulamıyor ise bu politikalar veya bertaraf yöntemleri nelerdir?

5-Marmara Denizi'ne gemilerin atıksularının boşaltılmasının önlenmesine yönelik yaptırım uygulanmakta mıdır? Eğer yaptırımlar uygulanıyorsa kapsamı nedir?

6-Zeytin karasuyu ve peynir altısuyu kaynaklı kirliliğin önlenmesi için ne tür çalışmalar yapılmaktadır?

7-Marmara Denizimizdeki tüm hayalet ağlar temizlendi mi? Temizlenmedi ise ne zaman temizlenmesi planlanmaktadır?

8-Müsilaj nedeniyle zarar gören balıkçılara ekonomik destek sağlandı mı? Ekonomik destek sağlandıysa, tutarı ne kadardır? Ekonomik destek sağlanmadıysa ne zaman sağlanması planlanmaktadır?

9-Fosfor ve yüzey aktif madde içeren temizlik malzemelerinin kullanımı aşamalı olarak azaltılması adına yaptırım uygulanmakta mıdır? Yaptırım uygulanıyor ise kapsamı nedir?

CEVAPLAR:

1-Marmara Denizi Havzasında yürütülecek çalışmalarda koordinasyonun sağlanması amacıyla 13 Haziran 2021 tarihli ve 2021/10 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile Marmara Denizi Eylem Planı Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. Söz konusu kurul tarafından 2021 yılının Haziran, Temmuz ve Ekim aylarında 3 adet toplantı gerçekleştirilmiş olup, 1. Koordinasyon Kurulu Toplantısında oluşturulan 14 adet alt çalışma grubu çerçevesinde çalışmalar yürütülmektedir.

Ayrıca, Marmara Belediyeler Birliği bünyesinde, TÜBİTAK başkanlığında 21 bilim insanının

yer aldığı Bilim ve Teknik Kurulu 23 Haziran 2021 tarihinde oluşturulmuş olup, kurul çalışmalarına başlamıştır. Kurul tarafından hazırlanan İhtiyaçlar ve Çözüm Önerileri Raporunda yer alan öneriler doğrultusunda çalışmalar devam etmektedir.

2-Marmara Denizi havzasında yaşanan noktasal, yayılı ve deniz içi faaliyetlerden kaynaklı kirliliğin azaltılmasına ve Marmara Denizinin iyi çevresel duruma ulaştırılmasına yönelik çalışmalar Marmara Denizi Bütünleşik Stratejik Planında yer alan 9 adet stratejik amaç, bu amaçlara ait 18 hedef ve bu hedeflere ait 132 adet faaliyet çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Diğer taraftan, Marmara Denizi Havzası Noktasal Kirlilik Yüklerinin Tespiti (MARAAT) Projesi, üniversiteler ve havzadaki belediyelerin katılımıyla gerçekleştirilmiş olup, havzada bulunan toplam 691 aktif atıksu arıtma tesisinden 50 m³ kapasite üzerinde olan 445 evsel, kentsel ve endüstriyel atıksu arıtma tesisi yerinde incelenmiş ve tesislerle ilgili yapılması gerekenler belirlenmiştir.

Buna ilaveten, Yayılı Kaynaklı Kirliliğin Tespiti Alt Çalışma Grubunca TÜBİTAK MAM tarafından hazırlanmış olan Marmara Denizi Havzası Yayılı Kaynaklı Kirlilik Yükleri ve Alınacak Tedbirler Raporunda Marmara Denizi'yle ilişkili havzalarda, kirliliğin denize ulaşmasının önlemesine yönelik dere yataklarına 28 adet yapay sulak alan yeri önerilmiş, tampon bölge yerleri ve ihtiyaçları belirlenerek tüm tedbirler önceliklendirilmiştir.

Ayrıca, Marmara Denizi Bütünleşik Stratejik Planı (2021-2024) dönemi için hazırlanmış ve yürürlüğe alınmıştır. Bu plan altında belirlenen tedbirler kapsamında;

.Deniz çöpleri ile mücadele amacıyla bütün Marmara Denizi'ne kıyısı olan illerde çalışmalar yürütülmektedir.

.Marmara Denizi'ne deşarj edilen soğutma sularının çevresel etkilerini belirlemek üzere tasarlanmış olan bir proje Bakanlığımız ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi ile yürütülmektedir.

.Tersanelerde temiz üretim tekniklerini yaygınlaştırmak ve deniz çevresine olan etkilerinin azaltmak amacıyla taslak mevzuat hazırlanmış ve ilgili paydaşların görüşüne açılmıştır.

3-Acil müdahale kapsamında 8 Haziran 2021 tarihinden itibaren, 7/24 esasıyla, Marmara Denizi'ndeki müsilağın bilimsel temelli yöntemlerle tamamen temizlenmesine yönelik çalışmalar başlatılmış ve 7 Temmuz 2021 itibarıyla müsilağ temizlenmiş olup, o tarihten itibaren de Marmara Denizinde müsilağ görülmemiştir. Ayrıca müsilağın tekrar ortaya çıkması durumunda hemen müdahale edebilecek altyapı hazır bulundurulmaktadır.

Ayrıca, Marmara Denizi'nde 8 Haziran 2021 tarihinde 7/24 esasına göre başlatılan temizlik çalışmaları 1 ay içerisinde tamamlanmıştır.

Marmara denizine kıyısı olan İstanbul, Kocaeli, Yalova, Tekirdağ, Bursa, Balıkesir ve Çanakkale'de Bakanlığımız koordinasyonunda valilerimizin başkanlığında çalışmalar yürütülmüştür.

Bu kapsamda 623 bölgede gerçekleştirdiğimiz temizlik çalışmalarıyla 11.129,3 m³ müsilağ toplanmıştır.

TOPLANAN MÜSİLAJ MİKTARI VE BERTARAF ALANI		
İL ADI	MİKTAR (m3)	BERTARAF GÖNDERİLEN DEPOLAMA ALANI
BALIKESİR	841	Balıkesir Düzenli Depolama Katı Atık Entegre Tesisi
BURSA	180,5	Hamitler Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi
ÇANAKKALE	919,1	Çanakkale Belediyesi Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi
İSTANBUL	6440,6	İBB İSTAÇ Kömürcüoda Düzenli Depolama Tesisi
KOCAELİ	476,12	İzaydaş Düzenli Depolama Sahası
TEKİRDAĞ	154	PANAB Tekirdağ Enerji A.Ş. Düzenli Depolama Sahası
YALOVA	2118	Yalova İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği
TOPLAM	11.129,3	

4-2872 sayılı Çevre Kanununun 11 inci maddesi, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2560 sayılı İSKİ Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanununa istinaden atıksu altyapı yatırımlarını gerçekleştirmek ve mevzuata uygun şekilde işletilmesini sağlama görev, yetki ve sorumluluğu atıksu altyapı yönetimleri olan belediyelerde bulunmakta olup, Marmara Denizi Bütünleşik Stratejik Planı'nda yapılması gereken (2021-2024) söz konusu yatırımların belediyelerce en kısa zamanda yapılması gerekmektedir.

Bununla birlikte, Marmara Denizi Havzasında oluşan kentsel atıksuların % 98'i arıtılmakta olup, tüm havzadaki toplam belediye nüfusundan kaynaklanan atıksuların %50.1'i ileri arıtma, % 6.5'i biyolojik arıtma, % 43.4'i fiziksel arıtma ile arıtılmaktadır. Bu kapsamda, havzadaki atıksu arıtma tesislerinin ileri arıtmaya dönüştürülmesi ile ilgili atıksu altyapı yönetimlerince yapılması gereken yatırımlara ilişkin mevzuatta gerekli düzenlemeler Bakanlığımızca yapılmıştır. Bu bağlamda, 22.06.2021 tarihli ve 2021/13 sayılı Marmara Denizi Havzası Eylem Planı Kapsamında Deşarj Standartlarında Kısıtlama Genelgesi ile, Marmara Denizi Havzasına deşarjı olan tüm evsel ve endüstriyel atıksu kaynakları için deşarj standartlarında %20-50 oranında kısıtlamalar yapılmış ve 1000 m³/gün kapasite üzerindeki kentsel atıksu arıtma tesislerinin ileri biyolojik arıtmaya dönüştürülmesi zorunlu hale getirilmiştir. Söz konusu Genelge ile getirilen kısıtlamaların sağlanması için atıksu altyapı yönetimlerinden hazırlayacakları iş termin planlarını Bakanlığımıza sunmaları istenmiştir.

Diğer taraftan, 15.06.2022 tarihli ve 31867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2872 sayılı Çevre Kanununa Ek 16'ncı maddenin ilave edilmesi ile 2021/13 sayılı Genelge kapsamında Bakanlığımıza iş termin planı sunmayan, sunulan iş termin planı uygun bulunmayan veya uygun bulunan tesislerden çeşitli sebeplerle iş termin planını güncelleme ihtiyacı olan tesisler için büyükşehir, il ve ilçe belediyelerine iş termin planlarını, 6 ay içerisinde Bakanlığımıza yeniden sunma ve 3 yıl sonunda da ileri atıksu arıtma tesislerini kurup işletmeye alma zorunluluğu getirilmiştir.

Ayrıca, söz konusu ek madde ile Marmara Denizi Havzasında yer alan büyükşehir, il ve ilçe belediyelerince atıksu gelirlerinin yarısının ileri atıksu arıtma tesislerinin kurulması ve işletilmesinde bu tesisler kurulana kadar kullanılmak üzere ayrılması ve ayrılan bu gelirlerin bu amaç dışında kullanılmaması da hüküm altına alınmıştır.

6-Zeytinyağı üretimi sonucu oluşan zeytin karasuyunun bertarafına yönelik olarak Bakanlığımızca yapılan çalışmalar sonucunda zeytinyağı işletmelerinin 3 fazlı üretim tekniğinden, 2 fazlı üretim tekniğine dönüştürülmesi gerekliliği ortaya çıkmış olup bu kapsamda Marmara Denizi Havzası Eylem Planı kapsamında bölgede Marmara Denizi Havzasındaki Zeytinyağı Endüstrisinin Durum Tespiti Projesi yürütülmüştür.

2021 yılında tamamlanan söz konusu proje ile Balıkesir, Çanakkale, Tekirdağ ve Bursa illerinde faaliyet gösteren 3 fazlı çalıştığı rapor edilen zeytinyağı üreten işletmelerin toplam 36 tesis ziyaret edilmiş, söz konusu tesislerden 6'sının halihazırda 2 fazlı üretime geçmiş olduğu, 2'sinin ise üretime son verdiği tespit edilmiştir. Kalan toplam 28 tesiste 2 faza geçiş için ne gibi ihtiyaçlar olacağı ve bu ihtiyaçların maliyetleri çıkarılmıştır.

Bu kapsamda, 2015/10 sayılı Zeytinyağı Tesislerinde Oluşan Atıksuların Yönetiminde Uyulması Gereken Teknik Hususlar Genelgesi revize edilmekte olup, havzada yer alan ve 3 fazlı üretim yapan tüm zeytinyağı işleme tesislerinin 2 fazlı sistemlere geçişi için Bakanlığımızca çalışmalar devam etmektedir.

7-Tarım ve Orman Bakanlığınca “Denizlerin Terk Edilmiş Av Araçlarından Temizlenmesi Projesi”nin 2021 yılı bütçesinden Balıkesir, İstanbul, Tekirdağ, Bursa, Çanakkale, Kocaeli ve Yalova İl Tarım ve Orman Müdürlüklerine 300.000 ₺ ödenek aktarılmış toplam 845.000 m² alan taranarak 72.300 m² hayalet ağ ve çok miktarda muhtelif atık (araç lastiği, pet şişeler, ambalaj malzemeleri vb.) Marmara Denizi'nden temizlenmiştir.

Ayrıca, Hayalet ağların temizlenmesi hususunda yapılan çalışmalar Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

8-Tarım ve Orman Bakanlığınca Geleneksel Kıyı Balıkçılığının Kayıt Altına Alınması ve Desteklenmesi kapsamında, 2021 yılında 8.165.900 TL, 2022 yılında ise 4.330.100 ₺ ödeme yapılmıştır.

9-Deterjanlar ve sağlık ürünlerinde fosforun azaltılması konusunda yol haritasının belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesine ilişkin çalışmalar; Bakanlığımız, Ticaret Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ile işbirliği içerisinde sürdürülmekte olup, Marmara Denizi Bütünleşik Stratejik Planında da yer alan bahse konu faaliyete ilişkin gelişmelerin takibi yapılmaktadır.